

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

12 Şubat 2011

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 351

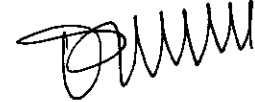
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-18048)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 03.02.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-28792 sayılı yazısı.

Adana Milletvekili Sayın Tacidar SEYHAN'ın, tarafıma tevcih ettiği 7/18048 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, BOTAŞ Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (2 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği : Bilgi :
TBMM Bşk. Başbakanlık

ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN TACİDAR SEYHAN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/18048)

Sorular 1, 2, 3, 6, 7:

- BOTAS 2008-2009 ve 2010 yıllarında parasal ve miktar olarak, ne kadarlık bir "al ya da öde" ile karşı karşıya kalmıştır? Al ya da öde anlaşması uyarınca ödeme yapmak zorunda kaldığımız ülkeler hangileridir?

- 2010 yılında al ya da öde kapsamında Rusya'ya 4 milyar m³ tutarında ödeme yapmak zorunda olduğumuz doğru mudur?

- Azerbaycan'la yapılan kontratta al ya da öde anlaşması doğrultusunda 5,2 milyar m³'lük miktarın 120 dolar/1000 m³ fiyatla alınacağı 5,2 milyar m³ ün üzerinde alınacak fazla gazın 45 dolar/1000 m³ olduğu doğru mudur? Her yıl için 45 dolar/1000 m³ olan fiyattan 1,4 milyar m³'lük gaz alabilmek mümkünken bu hak kullanılmış mıdır? Bugüne kadar her yıl için 45 dolar/1000 m³'den ne kadar gaz alınmıştır? Alınmamış ise sebebi nedir?

- BOTAS'ın aldığı en ucuz gaz olan Azeri gazının 2 milyar m³'lük kısmını "almak istemiyorum" diyerek resmi bildirimde bulunduğu doğru mudur? Doğru ise gerekçesi nedir?

- Rusya ile 1986 yılında imzalamış olduğumuz ilk doğalgaz sözleşmesinin yıllık sözleşme miktarının 5-6 milyar m³ olduğu doğru mudur? Doğru ise neden hesaplamalar 5 yerine 6 milyar m³ üzerinden yapılmaktadır? Yine aynı kontratta yıllık sözleşme miktarının %25 azaltılması imkânı var mıdır? Bu imkân kullanılmış mıdır? Bu imkânla birlikte %75'lik asgari alım tutarı ile al ya da öde miktarı 2,8 milyar m³'e düşmektedir. Bu oranlama doğru mudur? Doğru ise hesaplamalar neden 2,8 milyar m³ üzerinden yapılmamaktadır?

Cevaplar 1, 2, 3, 6, 7:

Doğal gaz ithalat anlaşmaları dünyadaki genel uygulamaya paralel olarak gerek arz güvenliğinin sağlanması gerekse arz sağlayıcılarının ve ithalatçıların yapacakları yatırımların büyüklüğü dikkate alınarak uzun dönemli yapılmakta ve asgari alım taahhüdüne ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler çerçevesinde asgari alım taahhüdünün altında kalman miktarlar için o dönemdeki kontrat fiyatları üzerinden belirli bir oranda ödeme yapılmakta ancak daha sonraki dönemlerde ödemesi peşin yapılan bu gaz miktarı alınmaktadır. Diğer bir deyişle, bu ödemeler ön ödeme mahiyetinde olup, daha sonraki dönemlerde asgari alım taahhütlerinin üzerinde yapılan doğal gaz alımlarına ilişkin ödemelerden düşülmektedir. Bu şekilde imzalanan uzun dönemli anlaşmalarda belirlenen ithalat miktarları ülke içindeki olası uzun vadeli doğal gaz taleplerine dayandırılmaktadır. Ancak çeşitli varsayımlar altında yapılabilen uzun vadeli talep tahminlerinin bu varsayımlardaki değişiklikler ve/veya ortaya çıkan ve daha önce öngörülemeyen ulusal ve uluslararası koşullar nedeniyle gerçekleşen tüketim miktarları ile birebir uyumlu olması her zaman mümkün olmamaktadır. Ayrıca söz konusu uzun dönemli doğal gaz ithalat anlaşmalarının tümü 2001 yılı ve öncesi diğer bir deyişle 2001 ekonomik krizi ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu öncesi imzalanmıştır. 2001 krizi ülkemiz doğal gaz piyasasını önemli ölçüde etkilemiş ve piyasanın toparlanması belirli bir süreç almışken bu kez de 2008 yılının son çeyreğinden itibaren ekonomide daralmaya neden olan küresel kriz nedeniyle özellikle sanayi ve elektrik üretimindeki düşüşler doğal gaz kullanımını da önemli ölçüde azaltmıştır.

Bunun yanı sıra 4646 sayılı kanun çerçevesinde piyasa serbestleşmeye başlamış, kontrat devirleri ve spot LNG ithalatının serbest bırakılması yoluyla doğal gaz piyasasına yeni ithalatçıları ve ek ithalat sunulmuş, ılıman ve kısa süren kış mevsimi de tüketim üzerinde etkili olmuştur. Dolayısıyla yukarıda sayılan nedenlerle hedeflenen satış hacmine ulaşılmasında zorluklar yaşanmıştır. Bu kapsamda, ilgili doğal gaz alım satım anlaşmalarına göre asgari alım taahhüdünün altında kalan miktarlara karşılık gelen bedelin belli bir oranında ödeme 2007, 2008, 2009 yıllarında İran, 2009 yılı için ise Rusya tarafına yapılmıştır.

Önümüzdeki yıllarda yine anlaşmalar çerçevesinde telafisi gerçekleştirilecek bu miktarlar için, telafinin gerçekleştirileceği dönemde fatura edilecek bedelin tamamı için değil, sadece arta kalan oranı için ödeme yapılacaktır. Diğer taraftan, “Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları” 20-25 yıllık uzun dönemli, uluslararası ilişkiler açısından ekonomik ve siyasi etkileri olan ticari akitlerdir. Bu anlaşmaların hükümleri ticari gizlilik içermekte ve içeriğinin açıklanması da sözleşmeye aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum gerektiğinde sözleşmenin feshi veya bu nedenle doğan zararın giderimi gibi yaptırımlara yol açabilecektir. Ayrıca, Sözleşmelerdeki gizlilik maddesine aykırı durumların alıcının veya satıcının üçüncü şahıslarla taraf olduğu diğer anlaşmalar açısından da ticari sıkıntılar yaratması söz konusudur. Bununla birlikte, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü Maddesinde, ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve 7 nci maddesinde de, doğalgaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür, hükümleri yer almaktadır. Yukarıda izah edilen nedenlerden dolayı ilgili rakamların açıklanması mümkün olamamaktadır.

Ayrıca, Rusya Federasyonu ile 1986 yılında imzalanan Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmasında yıllık anlaşma miktarı 5-6 milyar m³ olarak yer almakta olup, söz konusu anlaşma kapsamında 5-6 milyar m³ ithalat yapmak mümkündür. Bu çerçevede hesaplamalar yapılan ithalat miktarı üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Sorular 4, 5:

- BOTAS’ın en ucuz fiyatla aldığı gaz olan Azeri gazının 1,2 milyar m³’ü iç piyasaya verilmek üzere TURCAS-SOCAR’a niçin devredilmiştir? Bu devir 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’nun geçici 2. maddesine uygun mudur?

- BOTAS’ın en ucuz gaz olan Azeri gazının 2 milyar m³’lük kısmını Bulgaristan ve Suriye’ye ihraç edilmek üzere TURCAS-SOCAR’a devredildiği doğru mudur? Doğru ise hangi gerekçelerle devredilmiştir?

Cevaplar 4, 5:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Azerbaycan Sanayi ve Enerji Bakanlığı arasında 07.06.2010 tarihinde imzalanan ve 06.10.2010 tarih ve 27721 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Sanayi ve Enerji Bakanlığı Arasında Doğal Gaz Satışı ve Sevkiyatına İlişkin Mutabakat Zaptı”nda “BOTAS, Şah Deniz I. Faz’a ait yıllık kontrat miktarının, yani 6,6 milyar metreküp doğal gazın, 1,2 milyar metreküpünü, PETKİM dahil olmak üzere Türkiye’deki yerel tüketicilere satılması için, SOCAR’ın Türkiye’deki bağlı kuruluşuna 2016 yılı sonuna kadar teslim edecektir.” ve “BOTAS, üzerinde mutabık kalınacak koşullar ve şartlar çerçevesinde 2 milyar metreküp doğal gazı Suriye ve/veya Bulgaristan ve/veya Yunanistan’a ihraç edilmek üzere SOCAR’a teslim edecektir.” hükümleri yer almaktadır.

Azerbaycan ile üzerinde mutabakata varılan konular sorunuzda yer verilen hususlar dışında bir paket olarak başka konuları da (Şahdeniz 2’den ülkemize ilave gaz temini de dahil) kapsamaktadır. Anlaşma ülkemizin ikili ilişkileri ve doğal gaz ihtiyacının en uygun şekilde temin edilmesi düşünülmüş olup, yürürlükte bulunan mevzuata aykırı bir husus bulunmamaktadır.